

Nr 173.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet; given Stockholms slott den 19 mars 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

G. Malm.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETERSSON.

Departementschefen, statsrådet Malm, anför:

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkten 2, på min hemställda förslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att i ämnet avlätas, till upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1924—1925 beräkna ett extra förslagsanslag av 1,333,500 kronor.

Såsom jag i mitt yttrande vid avlåtande av nämnda proposition framhållit, sammanhänger frågan om det belopp, vartill detta anslag bör bestämmas, med en av riksförsäkringsanstalten väckt fråga om bestridande med olycksfallsförsäkringsfondens medel av omkostnaderna för fondens förvaltning. Sedan

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 1 saml. 135 häft. (Nr 173.) 503 24 1

Kungl. Maj:t förut i dag på min hemställen beslutat avlåta förslag till riksdagen i nämnda fråga (propositionerna nr 171 och 172), anhåller jag att nu få underställa Kungl. Maj:t frågan om anvisande av anslag för upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet för budgetåret 1924—1925.

För upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet under budgetåret 1923—1924 har riksdagen, utöver det ordinarie anslaget, anvisat ett extra förslagsanslag av 1,365,000 kronor. För år 1922 var för samma ändamål anvisat ett anslag av 1,450,000 kronor och för tiden 1 januari—30 juni 1923 utgjorde motsvarande anslag 693,550 kronor.

För användningen av det för budgetåret 1923—1924 anvisade anslaget har Kungl. Maj:t genom brev den 22 juni 1923 fastställt följande stat (för jämförelse angivas inom parentes de belopp, som voro upptagna i staten för år 1922; i fråga om den i sistnämnda stat ingående posten »omkostnader för handhavande av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahemslånefond» är att märka, att dessa kostnader numera icke äro upptagna under särskild rubrik utan hava fördelats på andra i staten ingående anslagsposter):

avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare, ersättningar till sakkunniga, personliga lönetillägg m. m., högst	kronor	829,500: —	(859,750: —)
hyra, kostnad för uppvärmning, belysning och städning, resekostnads- och traktementsersättningar, rättegångskostnader, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidningar och tidskrifter, inköp av böcker, anskaffande och underhåll av inventarier, för skrivmaterialier, telefoner och telegram, vakt-hållning nattetid inom ämbetsverkets lokaler, annonsering m. m., förslagsvis	»	240,000: —	(279,050: —)
kostnad för ortsombuden samt andra dylika kostnader, förslagsvis	»	277,000: —	(277,000: —)
kostnad för läkarundersökning och anskaffande av läkarbetyg, då sådant ej skall av arbetsgivare bekostas, samt andra dylika kostnader, förslagsvis	»	1,500: —	(5,200: —)
omkostnader för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens fonder, förslagsvis... (omkostnader för handhavande av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahemslånefond, förslagsvis) ...	»	17,000: —	(14,100: —)
	»	—: —	(14,900: —)
		<hr/>	
	Summa kronor	1,365,000: —	(1,450,000: —)

I skrivelse den 7 september 1923 har riksförsäkringsanstalten avgivit förslag rörande extra anslag för upprätthållande av anstaltens verksamhet under budgetåret 1924—1925.

Sedermera har anstalten till mig inkommit med en den 30 januari 1924 dagtecknad promemoria, däri meddelats, att anstalten med hänsyn till dåmera vunnit erfarenhet funnit de i berörda skrivelse framställda anslagskrav kunna nedsättas på sätt i promemorian närmare angivits.

I fråga om posten *avlöningar m. m.* har anstalten i sin nyssberörda skrivelse den 7 september 1923 omnämnt, att under första halvåret 1923 för detta ändamål utgivits 420,455 kronor, motsvarande ett årsbelopp av 840,910 kronor. Med de ytterligare indragningar av befattningar hos anstalten, vilka genomförts eller äro avsedda att genomföras under innevarande budgetår, har emellertid riks försäkringsanstalten förklarats sig hysa förhoppning att kostnaderna, även med hänsyn tagen till kostnadsökning på grund av uppflyttning i löneklass, under innevarande budgetår skulle kunna nedbringas, så att det i ovannämnda stat upptagna beloppet skulle visa sig tillräckligt. Dock kunde, såsom riks försäkringsanstalten i skrivelse den 23 juli 1923 framhållit, möjligen förväntas, att ifrågavarande anslagspost under budgetåret 1923—1924 kunde behöva förstärkas med cirka 5,000 kronor på grund av riks försäkringsanstaltens övertagande av bestyret med utbetalning av de utav 1923 års riksdag beslutade ersättningar i anledning av olycksfall, som föranletts av krigsförhållandena under världskriget. Ifrågavarande ärenden, som ofta visat sig kräva omfattande utredningar, hade föranlett jämförelsevis mycket arbete.

Beträffande kostnaderna för budgetåret 1924—1925 har anstalten anfört, att under detta budgetår rätt till uppflyttning i högre löneklass jämlikt 10 § i kungörelsen den 31 december 1921 med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, inträdde för en icke ringa del av den extra ordinarie personalen, vilket jämte övriga uppflyttningar i löneklass givetvis medförde en ökning av anstaltens kostnader. Denna ökning kunde dock möjligen förväntas bli neutraliserad genom den indragning av personal, som, enligt vad ovan omnämnts, genomförts eller vore avsedd att genomföras under budgetåret 1923—1924.

Riks försäkringsanstalten har i detta sammanhang omnämnt, att anstaltens personal minskats från 493 personer i mars 1920 till 330 personer vid tidpunkten för avlåtandet av anstaltens skrivelse den 7 september 1923. Med den under senare tiden ökade verksamheten inom industrien hade emellertid anstaltens arbetsbörda vuxit. Såsom exempel härå har anförts, att antalet till anstalten anmälda olycksfall, som år 1921 utgjort 44,933 och år 1922 49,294, år 1923 enligt tillgängliga uppgifter syntes komma att uppgå till 53,000 à 55,000. Av de åren 1921 och 1922 anmälda olycksfallen hade respektive 21,428 och 23,682 drabbat i riks försäkringsanstalten försäkrade arbetare. För år 1923 syntes motsvarande tal komma att uppgå till 28,000 à 30,000. Vidare förtjänade framhållas, att intill dess olycksfallsförsäkringen enligt 1916 års lag om några 10-tal år nått sitt jämviktsläge antalet livräntetagare enligt sakens natur komme att årligen avsevärt tillväxa. I fråga om riks försäkringsanstaltens smärre uppgifter orsakades anstalten ökat arbete särskilt av göromålen för bestämmande och utgivande av ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, och livförsäkringen i samband med egnahemslån, vilken sistnämnda visat alltjämt ökad anslutning. Att anstalten trots det ökade arbetet kunnat någorlunda tillfredsställande med minskad personal fullgöra

sina åligganden berodde, förutom av utsträckningen i den dagliga arbetstiden till 7 timmar, på genomförda förenklingar i organisatoriskt hänseende.

Vidare har riks försäkringsanstalten meddelat, att för den nya arbetsupp- gift, som på sätt ovan angivits från och med den 1 juli 1923 åligger anstalten med avseende å ärenden angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, förorsakade av krigsförhållandena under världskriget, för budgetåret 1924—1925 beräknats en särskild kostnad av 2,500 kronor.

Anledningen till att kostnaden för ifrågavarande tid ansetts kunna be- gränsas till detta belopp, medan den för innevarande budgetår beräknats till 5,000 kronor, är, enligt vad jag inhämtat, att förevarande ärenden efter det första verksamhetsåret beräknas komma att kräva avsevärt mindre arbete.

Med hänsyn, enligt vad jag inhämtat, till ytterligare inom anstalten verk- ställda indragningar av extra personal har emellertid anstalten i förenämnda promemoria ansett en nedsättning av anslagsposten till avlöningar m. m. för budgetåret 1924—1925 vara möjlig med 4,500 kronor i förhållande till det för nu löpande budgetår anvisade beloppet. Ifrågavarande anslagspost skulle sålunda enligt anstaltens förslag upptagas med 825,000 kronor; och har an- stalten härvid utgått från, att å extra stat för nu ifrågavarande tid skulle uppföras följande icke-ordinarie befattningshavare (oberäknat å extra stat icke särskilt upptagna befattningshavare, såsom amanuenser m. fl.):

<i>Befattningshavare.</i>	<i>Lönegrad.</i>
1 byråchef	B 20
8 tjänstemän	B 15
17 tjänstemän	B 13
1 materialförvaltare	B 6
8 kontorsskrivare, kvinnliga	C 5
28 kanslibiträden, kvinnliga	C 3
80 kontorsbiträden, kvinnliga	C 2
6 skrivbiträden, kvinnliga	C 1
2 expeditionsvakter	B 1

*Departements-
chefen* Förevarande anslagspost var, såsom av det ovan anförda framgår, i 1922 års stat upptagen med 859,750 kronor. Den år 1922 tillsatta nämnden för granskning av ämbetsverkens anslagsäskanden föreslog i sitt i 1923 års stats- verksproposition (femte huvudtiteln, punkten 6) återgivna yttrande rörande riks försäkringsanstalten, att anslagsposten skulle för budgetåret 1923—1924 nedsättas med omkring 50,000 kronor, vilket beräknades motsvara en minsk- ning med ungefär 25 personer av anstaltens personal. Detta förslag fann sig föredragande departementschefen böra biträda, ehuru han för bestridande av kostnader för avlöningsförhöjningar åt icke-ordinarie befattningshavare måste påkalla en höjning med 20,000 kronor av det utav nämnden beräknade beloppet, 809,500 kronor. Anslagsposten beräknades sålunda till 829,500 kronor, vilket belopp även uppförts i den för budgetåret 1923—1924 fast- ställda staten.

I betraktande av den avsevärda minskning i avlöningsposten, som vidtogs vid 1923 års riksdag, och med hänsyn till vad anstalten nu anfört rörande

omfattningen av det arbete, som åvilar densamma, finner jag någon ytterligare begränsning av denna post, utöver vad i ovanberörda promemoria föreslagits, icke kunna ifrågasättas.

I detta sammanhang tillåter jag mig omnämna, att Kungl. Maj:t vid prövning av anstaltens ovannämnda framställning beträffande de förvaltningskostnader, som under budgetåret 1923—1924 beräknades komma att förorsakas anstalten genom dess befattning med tillämpningen av förordningen den 1 juni 1923 angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig, funnit särskilda medel för bestridande av ifrågavarande förvaltningskostnader icke kunna anvisas.

Jag förordar sålunda, att anslagsposten till avlöningar m. m. för budgetåret 1924—1925 beräknas till 825,000 kronor.

Den i staten för *hyra m. m.* uppförda anslagsposten, som för närvarande utgör 240,000 kronor, har i riksförsäkringsanstaltens skrivelse den 7 september 1923 beräknats till 236,000 kronor. I förenämnda promemoria den 30 januari 1924 har i fråga om vissa i posten ingående utgifter föreslagits ytterligare reduceringar, varigenom anslagsposten i sin helhet skulle sluta på ett belopp av 221,500 kronor. Med iakttagande av nämnda reduceringar skulle utgifterna fördela sig på följande sätt, varvid för jämförelse inom parentes angivas de för budgetåret 1923—1924 beräknade siffrorna:

för hyra	kronor	126,000: —	(132,000: —)
» uppvärmning, belysning och städning ...	»	22,000: —	(22,500: —)
» resekostnads- och traktamentsersättningar	»	4,000: —	(4,000: —)
» rättegångskostnader.....	»	500: —	(500: —)
» tryckningskostnader	»	20,000: —	(26,000: —)
» kostnader för prenumeration å tidningar och tidskrifter, inköp av böcker.....	»	7,500: —	(8,000: —)
» anskaffande och underhåll av inventarier	»	7,000: —	(7,000: —)
» skrivmaterialier	»	15,000: —	(20,000: —)
» telefoner och telegram, vakthållning natte- tid inom ämbetsverkets lokaler, an- nonsering m. m.....	»	19,500: —	(20,000: —)
		<hr/>	
	Summa kronor	221,500: —	(240,000: —)

Beträffande det ovan till rättegångskostnader upptagna beloppet 500 kronor har anstalten framhållit, att detta vore rätt knappt tilltaget. Anstalten anför i skrivelsen den 7 september 1923 härom vidare:

Anslagsbeloppet avsåge att täcka kostnader *dels* för rättegångar, som riksförsäkringsanstalten anhängiggjorde på grund av 1916 års olycksfallsförsäkringslag mot personer, som vållat skada, m. fl., *dels* för rättegångar angående utfående av ersättning av statsmedel i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. I växande antal hade rättegångar av sistnämnda slag anhängiggjorts mot riksförsäkringsanstalten — i allmänhet med krav om

ersättning på grund av lungtuberkulos, som förmenats vara ådragen under tjänstgöringen —; och hade anstalten på grund härav fått utgiva ej obetydliga belopp i ersättning för rättegångskostnader. Emellertid hade anstalten i skrivelse den 18 januari 1923 för Kungl. Maj:t framlagt förslag om att dessa ärenden skulle slutligt få avgöras av försäkringsrådet i stället för av domstol. I händelse detta förslag ej komme att framläggas för och antagas av riksdagen, syntes en höjning av anslagsbeloppet till rättegångskostnader vara erforderligt. Under första halvåret 1923 hade i rättegångskostnader utgivits 408 kronor.

Departements-
chefen.

Vad först beträffar riks-försäkringsanstaltens rättegångskostnader torde, enligt vad jag inhämtat, den av anstalten väckta frågan om ändring i gällande föreskrifter rörande behandling av ärenden om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, icke för närvarande komma att för-anleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Vid sådant förhållande lärer, på sätt anstalten föreslagit, det för ifrågavarande utgifter avsedda beloppet böra för budgetåret 1924—1925 höjas, förslagsvis till 1,000 kronor.

Vidkommande övriga i ifrågavarande anslagspost ingående kostnader har jag intet att erinra mot anstaltens förslag, som innebär en minskning av för närmast föregående budgetår beräknade belopp med sammanlagt 18,500 kronor.

Anslagsposten ifråga skulle alltså för budgetåret 1924—1925 beräknas till 222,000 kronor.

Anslaget till *kostnad för ortsbuden samt andra dylika kostnader*, vilket i nu gällande stat upptagits till 277,000 kronor, har anstalten enligt sin omnämnda promemoria för nästkommande budgetår ansett kunna nedsättas till 270,000 kronor. Under första halvåret 1923 har, enligt vad anstalten meddelat, utbetalts 143,977 kronor, motsvarande en årskostnad av 287,954 kronor. I denna kostnad ingår även ersättning till vissa sjukkassor för bestyret med utbetalning av ersättningar för riks-försäkringsanstaltens räkning.

Den sålunda föreslagna nedsättningen av denna utgifts-post — vilken post, enligt vad anstalten framhåller, i stort sett är direkt beroende av omfattningen av anstaltens försäkringsverksamhet — har ansetts möjlig bland annat på grund av vissa i besparingssyfte vidtagna förändringar av ombudsdistrikt samt indragning av vissa ortsbud.

Mot anstaltens förslag i denna del har jag intet att erinra. Jag förordar alltså, att anslagsposten ifråga beräknas till 270,000 kronor.

Anslagsposten för *läkarundersökning och anskaffande av läkarbetyg*, då sådant ej skall av arbetsgivare eller av annat anslag bekostas, samt *andra dylika kostnader* har anstalten ansett böra upptagas med oförändrat belopp, 1,500 kronor.

Departements-
chefen.

Förevarande anslagspost var i 1922 års stat upptagen med 5,200 kronor och upptogs i staten för första halvåret 1923 till 4,500 kronor, motsvarande ett helårsbelopp av 9,000 kronor. Sedan i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag vid 1923 års riksdag den ändring vidtagits, att riks-försäkringsanstaltens

kostnader för läkarundersökning och läkarbetyg samt andra dylika kostnader, som åsamkas anstalten på grund av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, skola bestridas av vederbörande under elfte huvudtiteln uppförda anslag för bidrag till ersättning i anledning av sådan kroppsskada, har ifrågavarande anslagspost i den för budgetåret 1923—1924 fastställda staten nedsatts till 1,500 kronor. Samma belopp har nu föreslagits för nästkommande budgetår. Häremot torde icke vara något att invända.

Rörande anslagsposten för *omkostnader för förvaltningen av riks-försäkringsanstaltens fonder* kan jag i detta sammanhang inskränka mig till att återropa vad jag därutinnan anført till statsrådsprotokollet den 7 innevarande mars och till de propositioner (nr 171 och 172) till riksdagen, som Kungl. Maj:t förut i dag på min hemställen beslutat avlåta om vissa frågor rörande riks-försäkringsanstaltens fondförvaltning m. m. Jag tillåter mig här endast erinra därom, att i staten för anstalten fortfarande skulle upptagas anslag för detta ändamål, vilket anslag av anförda skäl för budgetåret 1924—1925 beräknats till 18,500 kronor.

I enlighet med vad här anförts torde alltså det extra anslaget till riks-försäkringsanstalten för budgetåret 1924—1925 böra beräknas på följande sätt:

Samman-
fattning.

avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare, ersättningar till sakkunniga, personliga lönetillägg m. m., förslagsvis	kronor	825,000: —
hyra, kostnad för uppvärmning, belysning och städning, resekostnads- och traktamentsersättningar, rättegångskostnader, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidningar och tidskrifter, inköp av böcker, anskaffande och underhåll av inventarier, för skrivmaterialier, telefoner och telegram, vakthållning nattetid inom ämbetsverkets lokaler, annonsering m. m., förslagsvis	»	222,000: —
kostnad för ortsombuden samt andra dylika kostnader, förslagsvis	»	270,000: —
kostnad för läkarundersökning och anskaffande av läkarbetyg, då sådant ej skall av arbetsgivare eller av annat anslag bekostas, samt andra dylika kostnader, förslagsvis	»	1,500: —
omkostnader för förvaltningen av riks-försäkringsanstaltens fonder, förslagsvis	»	18,500: —
		<hr/>
	Summa kronor	1,337,000: —

I sin ovanberörda skrivelse den 7 september 1923 hade riks-försäkringsanstalten beräknat ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår till samma belopp som för budgetåret 1923—1924 eller till 1,365,000 kronor.

Såsom jag i mitt yttrande i ämnet vid avlåtan av årets statsverksproposition framhöll, ansåg jag emellertid på grundval av vad som då kunde beräknas vissa begränsningar i de av riks-försäkringsanstalten beräknade anslagsposterna möjliga, varigenom en besparing av 13,000 kronor skulle kunna vinnas. Genom de ytterligare begränsningar, som med stöd av ovan om-

förmälda av anstalten ingivna promemoria nu skett i fråga om vissa i anslaget ingående poster, skulle ernås en ytterligare begränsning av anslaget med 15,000 kronor.

I enlighet med vad som föreslagits i den ovannämnda propositionen nr 172, skulle emellertid av olycksfallsförsäkringsfondens medel från och med ingången av budgetåret 1924—1925 utgå ersättning till statsverket för bestridande av kostnaderna för fondens förvaltning med tillsvidare 18,500 kronor för budgetåret. På grund härav kan ifrågavarande anslag för upprätthållande av riks-försäkringsanstaltens verksamhet minskas även med sist-nämnda belopp.

Härigenom erhålles i förhållande till vad som anvisats för nu löpande budgetår en sammanlagd minskning å anslaget med 46,500 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för upprätthållande av riks-försäkringsanstaltens verksamhet, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,318,500 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Stålhammar.